

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ในฐานะรัฐและสังคมในอุดมคติ
ผู้เขียน	นายชุมพล ศรีรวมทรัพย์
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ. ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร. จันทนา สุทธิจารี กรรมการ

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปรัชญาว่าด้วยรัฐและสังคมในอุดมคติของชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ เทียบเคียงกับแนวคิด Utopia 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานและวิถีประเพณีปฏิบัติของชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ 3) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่กับสังคมภายนอก ในแง่มุมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และ 4) สรุปบทเรียนจากกรณีศึกษา และค้นหาบทเรียนบางประการสำหรับสังคมไทย โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่แล้วรวมกับการศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและอย่างไม่เป็นทางการร่วมกับการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม จากผู้ให้สัมภาษณ์ 3 กลุ่ม คือ คณะนักบวชชาวอโศก ประจำพุทธสถานภูผาฟ้า น้ำ ร่วมกับนักบวชชาวอโศกจากพุทธสถานอื่นๆ ประกอบกันเพื่อความชัดเจนในเนื้อหา สมาชิกชุมชนชาวอโศก และกลุ่มญาติธรรมชาวอโศก จำนวนทั้งหมด 49 ราย สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดสังคมอุดมคติ โดยนำเรื่องยูโทเปียอันเป็นงานประพันธ์ของโทมัส มอร์ มาเป็นงานตั้งต้น และใช้กรอบแนวคิดสังคมอุดมคติที่เสนอโดยนักวิชาการท่านอื่นๆ มาประกอบ แนวคิดชุมชนนิยม และแนวคิดการสร้างวาท-กรรม

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปรัชญาว่าด้วยรัฐและสังคมในอุดมคติของชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเทียบเคียงกับแนวคิดยูโทเปียแล้ว ชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะปรัชญาทั้งที่เกี่ยวกับรัฐและสังคมไปในรูปแบบ “อนุรักษนิยม” กล่าวคือ รัฐและสังคมในอุดมคติจะมีรูปแบบเป็นเช่นหรือใกล้เคียงกับสังคมดั้งเดิม ได้แก่ การให้ความสำคัญในระบบการผลิตแบบใช้แรงงานมนุษย์มากกว่าการคิดค้นแสวงหาเทคโนโลยีอันก้าวหน้าเพื่อมาส่งเสริมการผลิต การให้ความสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ภายในชุมชนให้มีลักษณะความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ การใช้หลักศาสนาเป็นแนวคิดหลักในรัฐและสังคม ดังที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของการ “พึ่งตนเองไม่ปิดกั้น” คือ เน้นฝึกฝนสมาชิกให้มีคุณลักษณะตามหลักการอันมีที่มาจากศาสนาพุทธ ได้แก่ การ

ลดกิเลส การเพิ่มขั้นในการทำงาน และเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เมื่อสมาชิกนั้นมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้แล้ว จึงค่อยขยายผลดังกล่าวไปสู่ระดับที่กว้างขึ้นๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และระดับรัฐในที่สุด โดยที่ไม่ปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลและองค์ความรู้ต่างๆ จากภายนอก แนวทางปรัชญาจึงเป็นการการฝึกฝน “คน” ให้มีคุณลักษณะตามหลักการทางศาสนา มากกว่าความพยายามในการสรรหาระบบที่ดีหรือสร้างระบบกฎเกณฑ์อันเข้มงวดมาใช้ในรัฐและสังคม

2) แนวทางการดำเนินงานและวิธีประพฤติกปฏิบัติของชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ ยังคงใช้กรอบแนวคิดสำหรับการดำเนินงานและการประพฤติกปฏิบัติเช่นเดียวกับชุมชนชาวโศกแห่งอื่น หากแต่ชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ เน้นแนวทางการดำเนินงานและการประพฤติกปฏิบัติที่ “อนุรักษ์นิยม” เพื่อตอบสนองแนวนโยบายของพุทธสถานในการเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกฝนสมณะนวกะ และตอบสนองแนวนโยบายของสมณะผู้นำชุมชนในการฝึกฝนทางจิตใจตามหลักของชาวโศก รวมทั้งเป็นความพยายามในการคงแนวทางดั้งเดิมของชาวโศกในยุคแรกเริ่มให้มากที่สุดด้วย ทั้งนี้ ชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมายของการฝึกฝนพฤติกรรมและอบรมจิตใจให้สมาชิกสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดี ผ่านพฤติกรรมการเอื้อเพื่อเอื้อแผ่แก่ชุมชนและสังคมรอบข้างไปพร้อมๆ กันด้วย

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่กับสังคมภายนอก ในแง่มุมทางการเมือง เป็นไปในรูปแบบการปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกรอบกฎหมาย สำหรับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชุมชน แม้จะมีพรรคเพื่อฟ้าดิน สาขาเชียงใหม่อยู่ แต่ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ นั้น จะมีลักษณะเป็นการเคลื่อนไหวร่วมกับชาวโศกทั่วประเทศ ภายใต้แนวทางและกรอบนโยบายของพรรค

ในแง่มุมทางเศรษฐกิจ ชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับชุมชนภายนอก ทั้งในระดับชาวบ้านทั่วไปและญาติธรรมชาวโศก ในรูปแบบของการแสวงหาความร่วมมือในเรื่องของผลผลิตกิจกรรม ไร่สารพิษ ภายใต้กรอบแนวคิดของตนเองอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดเชยจุดอ่อนของความจำกัดด้านปัจจัยการผลิต ในเรื่องที่ดินและกำลังแรงงาน อีกทั้งความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการพาณิชย์นั้น เน้นการค้าเพื่อการค้าแสวงหาทุนทรัพย์สำหรับการใช้จ่ายด้านสวัสดิการในชุมชนมากกว่าการสะสมทุน อีกทั้งเป็นการพาณิชย์ที่มีเป้าหมายเพื่อการเผยแพร่แนวคิดทางศาสนาของตนเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ชัดจากการจัดกิจกรรม “๐ บาทที่ทานได้” ซึ่งการพาณิชย์นี้มีชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย สาขาเชียงใหม่ เป็นสถานที่ในการทำงานด้านนี้

ในแง่มุมทางสังคม ชุมชนชาวโศก จังหวัดเชียงใหม่ มีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบของ “ความร่วมมือ” อย่างยิ่ง คือ ใช้ความเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ต่อชุมชนและผู้คนรอบข้าง โดยการแจกจ่ายผลผลิตจากชุมชน ทั้งในรูปแบบการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน การค้าราคาต่ำและการให้เปล่า ซึ่งยังส่งผลทางอ้อมให้ทางชุมชนสามารถเผยแพร่ปรัชญาบุญนิยม ซึ่งเป็นปรัชญาสำคัญของชาว

อโศกออกสู่สังคมภายนอกด้วย แม้ว่าในบางพื้นที่จะมีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลภายนอกบ้าง แต่ชาวชุมชนก็พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งนั้นให้มากที่สุด

การดำรงอยู่ของชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ ยังได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากสภาวะความอ่อนแอของอำนาจรัฐ โดยเฉพาะมหาเถรสมาคม กอปรกับการเติบโตขึ้นของแนวคิดการเมืองภาคประชาชน ทำให้แรงเสียดทานจากสังคมการเมืองภายนอกต่อชุมชนไม่อยู่ในระดับที่ทำให้ชุมชนเดือดร้อน ชุมชนจึงสามารถดำเนินกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอกในแง่มุมต่างๆ ได้ค่อนข้างราบรื่น

4) บทเรียนจากกรณีศึกษาครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานของชุมชนควรเน้นที่การสร้าง “คน” เป็นปัจจัยสำคัญ รวมทั้งการปลูกฝังให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์จริงแน่วในแนวคิดหลักของชุมชน อีกทั้งใช้ความพยายามในการพึ่งตนเองก่อน แต่ขณะเดียวกัน ชุมชนเองต้องเรียนรู้ในองค์ความรู้ต่างๆ จากสังคมภายนอก และมีหลักการเลือกรับปรับใช้ในชุมชนตนเองอย่างสมดุล ซึ่งหลักการเลือกรับปรับใช้นี้จะมีกรอบแนวคิดที่ชุมชนวางไว้เป็นตัวคัดกรอง อันจะทำให้ชุมชนสามารถรับเอาแนวคิดอื่นมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

และบทเรียนบางประการสำหรับสังคมไทย ได้แก่ ความอยู่รอดของมนุษย์นั้นจะต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การจัดรูปแบบชุมชนพึ่งตนเองเช่นชุมชนชาวอโศก จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สังคมไทยควรหันมาศึกษาทำความเข้าใจ มากกว่าการปฏิเสธที่จะเรียนรู้เพียงแค่การที่ชุมชนมีแนวความคิดและการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากแนวทางในกระแสหลัก อีกทั้งเป็นรูปแบบหนึ่งที่สังคมไทยควรเรียนรู้ถือว่า ชุมชนควรมีการพึ่งตนเองภายในก่อน ดิกว่าการรอคอยความเมตตาจากภาคส่วนอื่นในสังคม ซึ่งการพึ่งตนเองนี้จะทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และสามารถแก้ไขปัญหาตนเองได้ตรงจุดกว่า อีกทั้งควรเรียนรู้ถือว่า ชุมชนที่พึ่งตนเองได้ก่อนนี้ย่อมสามารถกระจายความช่วยเหลือต่างๆ ออกสู่สังคมได้ต่อไป อันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความผาสุกยั่งยืนต่อไปในที่สุด

Thesis Title	A Study of Asoke Community in Chiang Mai as a Utopia	
Author	Mr.Chumpon Sriruamsap	
Degree	Master of Arts (Political Science)	
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Dr.Tanet Charoenmuang	Chairperson
	Lect. Dr. Jantana Suttijaree	Member

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) examine an ideal state and social philosophy of Asoke Community in Chiang Mai in parallel with Utopia approaches, (2) investigate the procedure and practice of Asoke community in Chiang Mai, (3) study the interaction between Asoke community in Chiang Mai and the outside world, and (4) conclude the lessons from a case study, and search for some lessons for Thai society. This qualitative research collected data from documents and field study. In-depth, informal interviews, and participant observations were used for data collection. 49 samples, divided into three groups - Asoke priests at Phupha-Fanam Buddha Sathan, priests from other Buddha Sathans, and relatives of Asoke community members - were interviewed for the insight of the content. Conceptual frameworks employed were a “Utopia” which written by Thomas More, other approaches proposed by academics, communitarianism, and discourse construction.

The results of this research showed that :

(1) The ideal philosophy of state and social of Asoke community in Chiang Mai, when compared with utopia approaches, was “conservationism.” In other words, the state and utopia were similar to the early society - emphasizing on human resource production system rather than searching for technological advancements, focusing on a style of primary relationship among community members, using Buddhist doctrine as a dominant thinking as projected in the motto, “Self-Reliance - No Blockade.” The community members received training based on Buddhist doctrine: desires reduction, diligence increase, and sharing. After the members acquired the desirable characteristics, they would expand this concept to family, community, society, and eventually the state. There would be no blockade of information and knowledge from outside. This philosophy focused on the training of “Human beings” for desirable characteristics,

according to Buddhist doctrine, rather than finding a perfect system, and establishing strict rules and regulations for the state and society.

(2) The procedure and practice of Asoke community in Chiang Mai used a similar conceptual framework as employed by other Asoke communities. Chiang Mai Asoke community, however, put greater emphasis on “Conservationism” so as to response to Buddha Sathan policy as a school for Samana Navaka training, and to Samana community leader on mind training according to Asok’s principles as well as to maintain the most of the original practices in the early age. Consequently, Chiang Mai Asoke community focused on behavioral and mind trainings in order to build good relationships through sharing for community and society among its members.

(3) The interaction between Asoke community in Chiang Mai and the outside world from a political point of view carried on its practice, and politically cooperated under state law. For people’s politic movement, although for Heaven and Earth party, Chiang Mai branch, was established, Asoke community in Chiang Mai worked with other Asoke members nationwide under the party’s procedure and policies.

In terms of Economy, Chiang Mai Asoke community built the relationship with outsiders at both village level and among the relatives of Asoke members by searching for cooperation of organic products, and lands and human resource. For business economics, it focused on fund raising for the benefits of the society rather than capital accumulation. Moreover, the commerce set its objectives largely for the religious mission, as could be seen from an activity called “Eating with 0 Baht” held at its center, Vegetarian Club Thailand, Chiang Mai branch.

In terms of society, Chiang Mai Asoke mostly interacted through “cooperation” such as sharing for community and people through a distribution of community products - exchange of products, low-price sales, and giveaway products. These activities indirectly promoted the expansion of Maritism, Asoke community’s philosophy, to the outside world. Although problems with outsiders occurred, the community members tried to avoid a confrontation as much as possible.

The existence of Asoke community in Chiang Mai was, in part, influenced by the weakness of state power, especially the Sangha Supreme Council, including the emergence of people’s politics which caused bearable friction from the outside political society on Asoke community. As a result, Asoke community could smoothly run activities, and interact with the outside world.

(4) The lesson of this case study was that the community should dominantly focus on creating a “person” as well as establish impression of the community principles. Furthermore, the community’s self-reliance should be emphasized, but, at the same time, it should learn from the outside world, and adapt the knowledge that fit its community. The community approach should be a filter for such adaptation for appropriate use in the community.

The lesson for Thai society was that the survival of mankind needed interdependence. Self-reliance community management, such as Asoke community in Chiang Mai, should be one of the options for Thai society to examine rather judging from its concept and practice, and reject them only because they were different from the mainstream. The community was also a model for Thai society in terms of being self-reliant rather than waiting for mercy from other sectors or organizations. Through the concept of self - reliance, a community would be able to learn and solve its own problem more effectively, and it could also distribute assistance for others which would help establish sustainable happiness in Thai society.